

YÜREĞİR REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK VE REHBERLİK HİZMETLERİ
BÖLÜMÜ

YÜREĞİR İLÇESİNDE GÖREV YAPAN PSİKOLOJİK DANIŞMANLARIN
SOSYAL BECERİ DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ

ARAŞTIRMA SONUÇ RAPORU

ADANA
NİSAN 2025

İÇİNDEKİLER

TABLolar DİZİNİ	2
GİRİŞ	3
Problem Durumu	3
Araştırmanın Problem Cümlesi	3
Araştırmanın Amacı	3
Araştırmanın Önemi	4
Araştırmanın Sınırlılıkları	4
KURAMSAL ÇERÇEVE	5
Tarihsel Gelişim	5
Sosyal Becerilerin Boyutları	6
Sosyal Becerilerin Ölçülmesi	8
YÖNTEM	9
Araştırmanın Modeli	9
Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	9
Veri Toplama Aracı	9
Verilerin Toplanması	11
Verilerin Çözümlemesi ve Analizi	11
BULGULAR	12
Betimsel İstatistiklere İlişkin Bulgular	12
Sosyal Becerilere İlişkin Puanların Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi	13
TARTIŞMA	20
Psikolojik Danışmanların Envanterin Tümülden Aldıkları Puana İlişkin Bulguların Yorumu	20
Psikolojik Danışmanların Envanterin Duyuşsal Anlatımcılık Alt Ölçeğinden Aldıkları Puana İlişkin Bulguların Yorumu	20
Psikolojik Danışmanların Envanterin Duyuşsal Duyarlık Alt Ölçeğinden Aldıkları Puana İlişkin Bulguların Yorumu	20
Psikolojik Danışmanların Envanterin Duyuşsal Kontrol Alt Ölçeğinden Aldıkları Puana İlişkin Bulguların Yorumu	21
Psikolojik Danışmanların Envanterin Sosyal Anlatımcılık Alt Ölçeğinden Aldıkları Puana İlişkin Bulguların Yorumu	21
Psikolojik Danışmanların Envanterin Sosyal Duyarlık Alt Ölçeğinden Aldıkları Puana İlişkin Bulguların Yorumu	21
Psikolojik Danışmanların Envanterin Sosyal Kontrol Alt Ölçeğinden Aldıkları Puana İlişkin Bulguların Yorumu	22
SONUÇ VE ÖNERİLER	22
KAYNAKÇA	24
EKLER	25
Kişisel Bilgi Formu	25
Sosyal Beceri Envanteri	26

TABLÖLER DİZİNİ

Tablo.1 Sosyal Beceri Düzeylerinin Bağlı Olduğu Değişkenler İçin Frekans Tablosu	12
Tablo 2. Sosyal Beceri Envanteri ve Sosyal Beceri Envanterinin Alt Boyutlarından Alınan Puanların Betimsel İstatistik Sonuçları	12
Tablo 3. Sosyal Beceri Puanlarının Cinsiyete Göre T- Testi Sonuçları	13
Tablo 4. Sosyal Beceri Puanlarının Medeni Duruma Göre T- Testi Sonuçları	14
Tablo 5. Sosyal Beceri Puanlarının Çalışılan Okul/Kuruma Göre Betimsel İstatistikleri	15
Tablo 6. Sosyal Beceri Puanlarının Çalışılan Okul/Kuruma Göre Anova Sonuçları	16
Tablo 7. Sosyal Beceri Puanlarının Mesleki Kıdeme Göre Betimsel İstatistikleri	17
Tablo 8. Sosyal Beceri Puanlarının Mesleki Kıdeme Göre Anova Sonuçları	18

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, problem cümlesi, amacı, önemi ve sınırlılıklarından bahsedilmektedir.

1.1 Problem Durumu

İnsan, biyolojik ve zihinsel bir gelişim göstermesinin yanı sıra, aynı zamanda sosyal bir varlıktır. Toplum içerisinde yer edinmek isteyen insan için ilişkilerin düzenlenmesi ve olumlu bir sosyal çevre oldukça önemlidir. Bu da ancak sosyal becerilerin varlığıyla mümkündür. Sosyal Beceri konusu psikoloji literatüründe uzun yıllardır çalışılan bir konudur. 1900lü yılların başlarında öncelikle sosyal zeka olarak ele alınmıştır. Yıllar içerisinde çok çeşitli çalışmalar yapılmış ve birçok farklı kavram olarak ele alınmıştır. Sosyal yeterlik, duygusal zeka, davranışsal yetenek, empati gibi kavramlar içerisinde çalışılmış olsa da benzer bir konuyu ele aldıkları görülmüştür. Zaman içerisinde ayrıca sosyal beceri kavramının sosyal zekadan daha farklı olduğu görülmüştür. En kısa tabirle sosyal zekanın karşılığı “EQ – Emotional Quotient” iken sosyal beceriler kavramı “social skills” kavramıyla eşleştirilmektedir. Ülkemizde de yapılan bilimsel çalışmalar 1990’lı yıllara dayanmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde de önem verilen bir konu olarak öğrenciler başta olmak üzere sosyal becerilerin kazandırılması üzerinde durulmuştur. 2024 – 2025 Eğitim Öğretim yılında rehberlik hizmetleri genel hedefi olarak belirlenen “Sosyal Beceriler” konusunda, ilçemizde görev yapan ve bu konuyu okullarda öğrencileriyle çalışacak olan psikolojik danışmanların sosyal beceri düzeylerinin merak edilmesi nedeniyle literatüre bu araştırma ile katkı sağlanmak istenmiştir.

1.2 Araştırmanın Problem Cümlesi

Araştırmanın temel problemi “Yüreğir ilçesinde görev yapan psikolojik danışmanların sosyal beceri düzeyleri ne seviyededir?” şeklinde ifade edilebilir.

1.3 Araştırmanın Amacı

Araştırma Adana ili Yüreğir ilçesinde Milli Eğitime bağlı kurumlarda görev yapmakta olan psikolojik danışmanların sosyal beceri düzeylerini ölçmek amacıyla tasarlanmıştır. 2024 – 2025 Eğitim Öğretim yılı Rehberlik Yıllık planlarında genel rehberlik hedefi olarak belirlenen “Sosyal Beceriler” konusu ön plana alınmıştır. Var olan durumu ortaya çıkarmak amaçlı, betimsel bir araştırma deseni tercih edilerek başlıca şu sorulara cevap aranmıştır:

- 1) Yüreğir ilçesinde görev yapan psikolojik danışmanların genel olarak sosyal beceri düzeyleri nasıldır?
- 2) Yüreğir ilçesinde görev yapan psikolojik danışmanların “Sosyal Beceri Envanteri” alt ölçeklerinden aldıkları puanlar nasıldır?
- 3) Yüreğir ilçesinde görev yapan psikolojik danışmanların sosyal beceri düzeyleri, cinsiyet, medeni durum, çalışılan kademe ve mesleki kıdeme göre değişiklik gösterebilir mi?

- 4) Yüreğir ilçesinde görev yapan psikolojik danışmanların duyuşsal anlatımcılık alt ölçeğinden alacakları puanlar, cinsiyet, medeni durum, çalışılan kademe ve mesleki kıdeme göre değişiklik gösterebilir mi?
- 5) Yüreğir ilçesinde görev yapan psikolojik danışmanların duyuşsal duyarlık alt ölçeğinden alacakları puanlar, cinsiyet, medeni durum, çalışılan kademe ve mesleki kıdeme göre değişiklik gösterebilir mi?
- 6) Yüreğir ilçesinde görev yapan psikolojik danışmanların duyuşsal kontrol alt ölçeğinden alacakları puanlar, cinsiyet, medeni durum, çalışılan kademe ve mesleki kıdeme göre değişiklik gösterebilir mi?
- 7) Yüreğir ilçesinde görev yapan psikolojik danışmanların sosyal anlatımcılık alt ölçeğinden alacakları puanlar, cinsiyet, medeni durum, çalışılan kademe ve mesleki kıdeme göre değişiklik gösterebilir mi?
- 8) Yüreğir ilçesinde görev yapan psikolojik danışmanların sosyal duyarlık alt ölçeğinden alacakları puanlar, cinsiyet, medeni durum, çalışılan kademe ve mesleki kıdeme göre değişiklik gösterebilir mi?
- 9) Yüreğir ilçesinde görev yapan psikolojik danışmanların sosyal kontrol alt ölçeğinden alacakları puanlar, cinsiyet, medeni durum, çalışılan kademe ve mesleki kıdeme göre değişiklik gösterebilir mi?

1.4 Araştırmanın Önemi

2024 – 2025 Eğitim Öğretim yılında rehberlik hizmetleri çalışmalarının genel hedefi “Sosyal Beceriler” olarak belirlenmiştir. Okullarda bu çalışmaları yürütecek olan başlıca unsur psikolojik danışmanlardır. Öğrencilere okul ortamında sosyal ve duygusal becerilerin kazandırılması hedeflenmektedir. Bu durumda çalışmayı yürütecek olan bireylerin – psikolojik danışmanların kendi sosyal beceri düzeyleri önem arz etmektedir. Araştırma sonucunda uygulamayı gerçekleştirecek olan psikolojik danışmanların bu konuda ne kadar beceri sahibi oldukları veya bulgulara göre nelerin geliştirilmesi gerektiği gibi bilgiler çalışmaların verimliliğine katkı sağlayacaktır.

1.5 Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın başlıca sınırlılığı yalnızca Adana ili Yüreğir ilçesinde 2024-2025 eğitim öğretim yılında görev yapan psikolojik danışmanları kapsamasıdır.

Bir diğer sınırlılık ise tek bir ölçek kullanılıyor olmasıdır. “Sosyal Beceri Envanteri” kendini tanımlama türünde 90 soruluk kapsamlı bir ölçek olsa da sosyal beceri kavramı çok daha geniş ve sınırları belli olmayan bir kavramdır.

GENEL BİLGİLER

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1 Tarihsel Gelişim

Sosyal beceri kavramı, 1900lü yılların başında sosyal zeka kavramı ile eşdeğer düşünülerek araştırma konusu yapılmıştır. 1920’de Thorndike’in zeka üzerine çalışmalar yapmış ve zekayı “soyut zeka, mekanik zeka ve sosyal zeka” olarak üçe ayırmıştır. Sosyal zekayı ise insanları anlama, idare etme ve ilişkilerde bilgece davranma yeteneği olarak tanımlamıştır.

Thorndike’in bu çalışması başlangıç olarak kabul edilse de sonrasında yapılan birçok çalışma bulunmaktadır. Önceleri sosyal zeka kavramı üzerinde durulmuş, daha sonra “davranışsal yetenek”, “sosyal yeterlik” ve “sosyal beceriler” gibi çeşitli farklı isimlerle benzer konular hakkında çalışmalar yapılmıştır. Moss ve Hunt (1927) sosyal zekayı diğerleriyle anlaşılabile becerisi olarak tanımlamıştır. Strang (1930) bireyin bilgi sahibi olması ve bilgiyi pratiğe dökebilmesi olarak iki boyutunun olduğunu ifade etmiştir. Vernon (1933) sosyal zekânın, diğer kişilerle anlaşılabile yeteneği, ilişkilerde rahat olma, sosyal konu ve durumlarda bilgili olma, başka kişilerin özelliklerini veya durumlarını anlayabilme, diğer kişilerden gelen uyarıcıya duyarlı olma ile ifade etmiştir. Wedeck ise (1947) sosyal zekâyı; insanların duygularını, ruh hallerini ve güdülerini doğru olarak değerlendirebilme becerisi olarak tanımlamıştır. Weschler (1958) sosyal zekâyı; genel zekânın sosyal alanda dışavurumu olarak ifade etmiştir, sosyal durumlara uygulama ve sosyal durumlarda kullanma şeklinde tanımlamıştır. Walker ve Foley (1973) başka insanlarla ilgilenebilme yeteneği, diğerlerinin duygularını, düşüncelerini, niyetlerini anlama, duygu, mizaç ve motivasyonlarını doğru bir şekilde yargılayabilme becerisini sosyal zeka olarak ifade etmiştir. Foster ve Ritchey (1979) sosyal beceriyi belli bir durumda yani belli etkileşimlerde pozitif etkileri artırma, sürdürme, üretme olasılığı olan cevaplar verme olarak tanımlamıştır. Bu tanımın özü sosyal becerilerin birey için pozitif sonuçlara yol açmasıdır (Dereli, 2008). Marlowe’a (1986) ise sosyal zeka ve sosyal yeterlik olarak ifade etmiş, kişinin kendisi de dahil olmak üzere bireylerin duygu, düşünce ve davranışlarını anlayabilmesi ve bu anlayışa uygun şekilde davranabilmesi, problemlerin kaynağını görebilmesi ve etkili bir şekilde problemleri çözebilmesi olarak tanımlamıştır. (Akt. Canpolat, 2017)

Günümüze biraz daha yaklaşıldığında çalışmaların daha çok sosyal yeterlik ve sosyal beceri kavramları etrafında şekillendiği görülmüştür. Türkiye’de de yıllar içerisinde benzer çalışmalar yapılmıştır. Yüksel (1997) sosyal beceriyi; başkalarının olumlu tepkiler vermesini sağlayan ve olumsuz tepkileri engelleyen, kişiler arası iletişimin gerçekleşmesini sağlayan, sosyal yönden kabul edilebilir ve içeriğe göre değişebilen, gözlenebilen ve gözlenemeyen, bilişsel ve duyuşsal öğeleri olan ve öğrenilebilen davranışlar olarak ifade etmektedir. Akkök (1999) sosyal yeterliği, kendini ifade edebilme, kendine güvenebilme, çevresindeki kişilerce kabul görebilme ve sosyal olarak bağımsız olabilme becerisi şeklinde tanımlamıştır. Vuran’a göre (2013) sosyal beceriler, bireyin bağımsız şekilde yaşadığı topluma uyum sağlamasını ve toplumun bir parçası olmasını sağlayan davranışlardır. (Akt. Canpolat, 2017)

Michelson ve arkadaşlarının 1983 yılında yaptıkları çalışmada sosyal beceri tanımlarında ortak bir şekilde ifade edilen unsurları şu şekilde aktarmışlardır.

- 1) Bireyin çevresi ile etkileşimi ile oluşur.
- 2) Sözel ve sözel olmayan öğeleri kapsar.
- 3) Öğrenme yoluyla kazanılır.
- 4) Bireyin etkili ve uygun tepkiler vermesini, etkileşimi başlatmasını ve sürdürebilmesini sağlar.
- 5) Olumlu sosyal pekiştireçler ile artar.
- 6) Karşıdaki bireyin yaşından, cinsiyetinden, statüsünden etkilenir.
- 7) Sosyal becerideki eksiklikler gözlemlenebilir ve eğitim ile giderilebilir.

Sosyal beceri ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde benzer unsurları görmek mümkündür. Konu başlıkları sosyal zeka, sosyal yeterlik, duygusal zeka veya sosyal beceriler gibi farklı isimlerden oluşsa da çalışmaların içeriğinin benzer olduğu görülebilmektedir. Güncel literatürde sosyal beceri kavramı daha çok kabul görmektedir. Bu becerilerin öğrenilebilen ve geliştirilebilen davranışlar olduğu, duygu düşünce ve davranış boyutlarının daha uyumlu olduğu, farklı sosyal durumlar karşısında da uyum gösterebildiği, kişiler arası etkileşimi daha etkili ve olumlu kıldığı, bireylerin sosyal kabulünü arttırdığı ve bireyin bağımsızlığını desteklediği hemen her kuramda görülebilecek unsurlardır.

2.2 Sosyal Becerilerin Boyutları

Yukarıda bahsedildiği gibi yapılan çalışmalarda sosyal beceri kavramı tek bir boyutla ele alınamamıştır. Kimi araştırmacılar sosyal zeka üzerinde dururken kimileri duygusal zeka veya sosyal yeterlik olarak bahsetmiştir. Kavramın çok geniş bir spektrumunun olması nedeniyle neredeyse tüm çalışmalarda çeşitli alt boyutlarından bahsedilmiştir.

Gresham'a göre (1981) sosyal beceri üç alt boyuttan oluşmaktadır. İlki kişiler arası davranışlar (işbirliği, konuşma becerileri, oyun kurabilme vb.), ikincisi kendiyile ilgili davranışlar (duygu ve düşüncelerini ifade edebilme, olumlu tutum oluşturabilme vb.) ve son olarak görevleri ile ilgili davranışlardır (yönergeleri takip edebilme, uyarıları dikkate alma, bağımsız çalışabilme vb.).

Elliot ve Busse ise (1991) beş alt boyuttan söz etmektedir. Bunlar;

1. İşbirliği: Diğer bireylerle birlikte çalışabilme, paylaşma ve kurallara uyma.
2. Öneri verme (iddia etme): Etkileşimi başlatabilme, soru sorma ve diğerlerine tepki verme.
3. Sorumluluk: Diğerleriyle iletişim kurma ve özen gösterme.
4. Empati: Başkalarının duygularını anlamaya çalışma.
5. Özdenetim: Kişiler arası problemlerin çözümünde aktif rol alma, uygun tepkiler verebilme yeteneğidir (Akt. Dereli, 2008).

Ogilvy (1994), sosyal beceriyi yalnızca davranışsal olarak düşünmemiştir. Bilişsel, davranışsal ve çevresel olarak üç boyutta ele almıştır. Bacanlı ise (1997) bilişsel ve davranışsal olarak iki boyutta ele almıştır.

Akkök (1999) sosyal becerileri altı alt boyutta ele almış, sosyal gelişimin temel olduğunu savunmuştur.

1. İlişkiyi başlatma ve sürdürabilme becerileri; dinleme, soru sorma ve konuşmayı başlatma, kendini ve başkalarını tanıtmaya, teşekkür, özür, iltifat gibi ifadeleri kullanma, yardım isteme, yönerge verme ve yönergelere uyma.
2. Grupla bir işi yürütebilme becerileri; grupta iş bölümüne uyma ve sorumluluğu yerine getirme, diğerlerinin duygu düşüncelerini anlamaya çalışma.
3. Duygulara yönelik beceriler; kendi duygularını anlama ve ifade etme, korku ile başa çıkma, başkalarının duygularını anlama.
4. Saldırgan davranışlar ile başa çıkabilme becerileri; İzin isteme, uzlaşma, paylaşma, öfke ile başa çıkma ve kontrol edebilme, kavgadan uzak durma.
5. Stres yaratan durumlar ile başa çıkabilme becerileri; Başarısızlık, yetersizlik, utanma, grup baskısı vb. unsurlarla başa çıkma.
6. Plan yapabilme ve problem çözebilme becerileri; problemin kaynağını bulma, amaç belirleme, bilgi toplama ve ne yapacağına karar verme gibi unsurları kapsar.

2024 yılında Sosyal Beceriler Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Müdürlüğünce rehberlik çalışmalar genel hedefi olarak belirlenmiştir. Buna istinaden yapılan çalışmalarda “Sosyal Duygusal Öğrenme” kavramı olarak ele alınmış ve 5 temel yeterlik alanından bahsedilmiştir. Bunlar;

1. Öz Farkındalık: bireylerin kendi duygu, düşünce ve davranışlarının farkında olması becerisi
2. Öz Yönetim: bireylerin kendi duygu, düşünce ve davranışlarını kontrol edebilmesi becerisi
3. Sosyal Farkındalık: bireylerin kendileri dışındaki kişilerin duygu, düşünce, davranış ve tutumları hakkında bilinçli olması
4. İlişki Geliştirme: bireylerin diğer kişilerle kolay bir şekilde iletişim kurabilmesi, sosyal kabullerinin olması ve iyi ilişkiler kurabilmesi becerisi
5. Sorumlu Karar Verme: bireylerin kendi davranışlarının farkında olması, doğru ve yanlış davranışları bilmesi ve davranışlarının sorumluluğunu alabilmesi becerisi

Olarak kısaca özetlenebilir. Bu sınıflandırma ile daha çok okullarda akademik öğrenmeye benzer bir şekilde öğrencilere sosyal duygusal becerileri öğretme ve geliştirmelerini sağlamak amaçlanmıştır.

Riggio (1986) yaptığı çalışmada altı alt boyuttan bahseder. Bunlar

1. Duyuşsal Anlatımcılık
2. Duyuşsal Duyarlık
3. Duyuşsal Kontrol
4. Sosyal Anlatımcılık
5. Sosyal Duyarlık
6. Sosyal Kontrol

Bu alt boyutların haricinde bir de Sosyal Manipölasyon'dan bahsetmiştir. Yalnız sosyal manipölasyonu bir alt boyut olarak değil beceri ve tutumlar olarak ele almıştır. Araştırmamızda kullandığımız, Riggio tarafından hazırlanan ve Yüksel (1997) tarafından Türkçe'ye çevirilerek geçerlik güvenirlik çalışması yapılan “Sosyal Beceri Envanteri” de bu altı alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlardan araştırma yazımızın yöntem kısmında detaylı bir şekilde bahsedilmiştir.

2.3 Sosyal Becerilerin Ölçülmesi

Sosyal becerileri ölçme çalışmalarının tarihsel sürecine baktığımızda Thorndike'in (1920) sosyal zeka üzerine yaptığı çalışmalara kadar dayandığını görebiliriz (Riggio, 1986, Akt. Yüksel, 2004). Süreç içerisinde ölçme yöntemleri bir çok kez evrimleşmiştir diyebiliriz. Sosyal anksiyete ve sosyal fobi ölçümleri ile sosyal beceriye farklı bir yönden bakılarak ölçülmeye çalışılmıştır. Araştırmacılar; gözlem, rol oynama, kendini değerlendirme gibi birçok yöntem kullanılarak sosyal beceriyi ölçmeyi hedeflemişlerdir. McFall (1982) sosyal beceriyi ölçmede dört yöntemden bahsetmektedir. Bunlar;

- 1) Kağıt kalemle kendini değerlendirme
- 2) Davranışa göre rol oynama testi
- 3) Yarı doğal performansın gözlenmesi
- 4) Başkalarının gözlemesi (Akt. Yüksel, 2004)

Bacanlı (1999) sosyal becerilerin ölçülmesinde kullanılan yöntem ve teknikleri kabaca dört grupta değerlendirmiştir. Bunlar;

- 1) Davranışsal Görüşme: Bireyle birebir görüşme ve geçmişiyle ilgili bilgi edinilmesini ifade eden yöntemlerdir.
- 2) Kendini Rapor Ölçümleri: Kişinin kendi hakkında çeşitli ölçekler aracılığıyla bilgi verdiği yöntemlerdir. Ekonomik ve uygulaması kolay olması gibi sebeplerden dolayı en yaygın kullanılan yöntemdir. Sosyal beceri, sosyal anksiyete, sosyal fobi, iletişim becerileri vb. unsurlar için geliştirilen ölçekler bu gruba dahildir.
- 3) Davranışsal Gözlem: Bu yöntem bireyi çeşitli ortamlarda gözlemleyebilen öğretmen veya anne baba gibi kişilerin birey hakkında verdiği bilgilere dayanan bir yöntemdir. Kendini rapor ölçümlerinde birey kendisi hakkında bilgi verirken bu yöntemde birey hakkında başkaları bilgi verir. Yapılandırılmış roller de bu yönteme dahildir.
- 4) Diğer Teknikler: Yukarıdaki üç yöntem dışında kalan teknikler bu gruba dahildir. Akla gelen ilk örnek sosyometri olabilir. Kişinin sosyal beceri düzeyi hakkında sosyal çevresi veya iletişim becerisi düzeyi gibi diğer unsurlara bakılarak bir bilgi sahibi olunabilir.

Araştırmamızda kullanmış olduğumuz “Sosyal Beceri Envanteri” de ikinci grupta yer alan “Kendini Rapor Ölçümleri” yöntemine uygundur. 90 soruluk kendini değerlendirme sorularının yer aldığı bir envanterdir. Detaylı bilgi yazımızın yöntem kısmında anlatılmıştır.

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma sürecinde izlenen yol, kullanılan ölçme araçları, veri toplama yöntemleri, evren ve örneklem, verilerin analiz edilmesi sürecinde izlenen yol gibi bilgiler açıklanmıştır.

3.1 Araştırmanın Modeli

Araştırma belli bir konuda var olan durumu betimlemek ve açıklamak üzere tasarlanmış bir tarama araştırması modelindedir. Kullanılan “Sosyal Beceri Envanteri” kendini tanımlama (self-report) türünde bir ölçme aracıdır (Yüksel, 2004). Araştırma betimsel bir araştırma olarak desenlenmiştir.

3.2 Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Adana ili Yüreğir ilçesinde 2024-2025 Eğitim Öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı kurumlarda görev yapmakta olan tüm psikolojik danışmanlar oluşturmaktadır. Envanter bu gruptaki tüm üyelere gönderilmiş olup gönüllülük esasına bağlı kalınarak envanteri doldurup geri bildirim yapan 101 psikolojik danışman araştırmanın örneklem grubu olmuştur.

3.3 Veri Toplama Aracı

Araştırmada, araştırmacı tarafından anket şeklinde hazırlanan Kişisel Bilgi Formu ve Riggio tarafından 1986 yılında geliştirilen ve 1989 yılında revize edilen, Türkçe’ye uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarını Prof. Dr. Galip YÜKSEL’in 1998 yılında yaptığı “Sosyal Beceri Envanteri” (SBE) kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu araştırmacılar tarafından hazırlanmış olup katılımcıların yaş, medeni durum, çalışılan okul kademesi ve mesleki kıdemlerini öğrenmek amacıyla hazırlanmıştır. Herhangi bir kişisel bilgi istenmemektedir.

SBE temel sosyal becerileri ölçmek üzere hazırlanmış, küçük çaplı ancak geniş kapsamlı bir ölçme aracıdır. Envanter 5li likert tipindedir. 90 sorudan oluşan envanterden en az 90 puan, en fazla ise 450 puan alınmaktadır. Sosyal becerileri altı alt ölçekte tanımlamıştır. Bunlar “Duyuşsal Anlatımcılık (DA)”, “Duyuşsal Duyarlık (DD)”, “Duyuşsal Kontrol (DK)”, “Sosyal Anlatımcılık (SA)”, “Sosyal Duyarlık (SD)” ve “Sosyal Kontrol” olarak belirlenmiştir. Aşağıda bu alt ölçekler detaylı bir şekilde açıklanmıştır.

Duyuşsal Anlatımcılık

Duyuşsal Anlatımcılık alt ölçeği, bireylerin sözel olmayan iletişim becerilerini, özellikle duyuşsal mesajları gönderme becerilerini ölçer. Bu alt ölçek bireyler arası etkileşimde eğilimlerin sözel olmayan anlatım yönünü ve bireylerin duyuşsal durumları ifade edebilme becerilerini ölçmektedir. Duyuşsal anlatımcı bireyler, canlı ve neşeli yönleri ile diğer insanları etkileyebilirler. DA alt ölçek puanları yüksek olan bireyler düşük olan bireylerden daha cana yakın, atılgan, kendine güvenen, enerjik ve daha yaşam dolu kişiler olarak görülmüştür.

Örnek Madde: “Durgun geçen bir toplantıyı neşelendirebilirim.”

Duyuşsal Duyarlık

Duyuşsal duyarlık alt ölçeği, başkalarının sözel olmayan mesajlarını alma ve çözümleme becerilerini ölçmektedir. DA alt ölçeğinden farklı olarak aktif mesajı veren taraf değil mesajı anlayan ve çözebilen bireyler için geçerlidir. Duyuşsal yönden duyarlı olan bireyler başka bireylerin sözel olmayan mesajlarını doğru, tam ve hızlı olarak çözümlerler.. Bu alt ölçekten yüksek puan alan bireyler başkalarının duyuşsal durumlarını empatik olarak ifade edebilirler. Başkalarının duyuşsal durumlarına karşı çok hassastırlar ve onların duyuşsal durumlarına eşlik edebilirler. Bu alt ölçekten yüksek puan alan bireyler sevecin, duyarlı, iddiacı, gruba bağlı, gergin, açık, atılgan ve özgür bireyler olarak tanımlanmaktadır. Ancak duygusal olarak yüklenmişlerdir ve başka bireyler tarafından çok çabuk etkilenebilirler.

Örnek Madde: “Üzüntülü filmlerde bazen ağlarım.”

Duyuşsal Kontrol

Duyuşsal kontrol alt ölçeği, bireyin duyuşsal ve sözel olmayan tepkilerini düzenleme ve kontrol etme becerilerini ölçmektedir. Duyuşsal kontrol puanı yüksek olan bireyler iyi birer duygusal aktördürler, duruma göre hissedebilir ve duygusal zıtlasma durumunda maske takabilirler. DA alt ölçeği ifade etme becerisini, DD alt ölçeği anlama ve çözümleme becerisini incelerken bu alt ölçek düzenleme ve kontrol etme becerisini kapsar. Örneğin, uygun olmayan bir ortamda gülmek gibi. Bu alt ölçekten yüksek puan alan bireyler güçlü duygularını göstermeye karşı kendilerini daha kolay kontrol edebilirler. Öz saygıları yüksek, liberal ve rahat bireyler olarak tanımlanabilirler.

Örnek Madde: “Bir önceki dakika mutlu, bir sonraki dakika üzgün görünmeyi kolaylıkla başarabilirim.”

Sosyal Anlatımcılık

Sosyal anlatımcılık alt ölçeği, sözel anlatımcılığı ve bireylerin birbirleriyle sosyal iletişim kurma ve iletişime katılma becerilerini ölçmektedir. Diğer bir deyişle bu alt ölçek sözel konuşmadaki beceri ve başkalarıyla sosyal yakınlaşmaya girme becerilerini ölçmektedir. Anılan alt ölçekteki yüksek puan sözel akıcılıkla da ilişkilidir. Özellikle sosyal kontrol alt ölçeği puanı düşük olan bireyler, sosyal anlatımcı bireylerdir. Bu bireyler söylemek istediklerini içeriğe bağlı olmaksızın kendi başlarına konuşmayı kolaylıkla yönlendirebilirler. Bu alt ölçekten yüksek puan alanlar, cana yakın, sosyal ya da herhangi bir konuda sohbeti başlatma ve yönlendirme becerilerine sahiptirler. Toplulukça sevilirler ve sevecin görünürler. Grup içinde olmayı sever, gösterişçi tabiatlarını yansıtır. SA’daki yüksek puan, dışa dönük, duygusal olarak tutarlı, gruba bağlı ve gözü pek bireylere işaret etmektedir. Sosyal ve sevecindirler.

Örnek Madde: “Bir hikaye anlatırken konunun anlaşılması için genellikle pek çok el kol hareketi yaparım.”

Sosyal Duyarlık

Sosyal duyarlık alt ölçeği başkalarının sözel mesajlarını çözümüleme becerilerini ölçmektedir. Bunun yanı sıra, bireylerin uygun sosyal davranışlarını yönlendiren normları anlamak ve bireysel duyarlılığı değerlendirmektedir. Sosyal duyarlı bireyler, sosyal davranışları sergilerken sosyal normlara özen gösterirler ve ortama uygun hareket etme bilincindedirler. Sosyal yönden duyarlı bireyler duygularının etkisinde daha çok kalır, gerilim ve içsel çatışmaları daha çok yaşarlar. Ancak iyi bir dinleyici ve izleyicilerdir, çünkü sosyal normlar hakkında bilgi sahibidirler.

Örnek Madde: “Bazen başkalarının bana söylediklerini sanki çok kişisel olarak alıyorum.”

Sosyal Kontrol

Sosyal kontrol alt ölçeği sosyal rol oynama ve bireyin sosyal olarak kendini ortaya koyma becerilerini ölçmektedir. SK becerisi gelişmiş bireyler herhangi bir sosyal durumda ortama uygun hareket eden, kendinden emin ve sosyal durumlara kolayca ayak uydurabilen bireylerdir. SK becerisi yüksek bireyler, sosyal etkileşim sırasında gerçekleşen iletişimin içeriğinin kontrolü ve yönlendirilmesi hususunda ön plandadırlar. Bu alt ölçek cana yakınlık, tutarlılık, girişkenlik/atılganlık, özgürlük, gruba bağlılık, samimiyet ve rahat karakter özellikleri ile ilişkilidir. SK puanı yüksek olan bireyler sosyal ilişkilerde aktif ve özgüvenlidirler. Bu bireyler farklı sosyal rolleri oynayabilirler ve tartışma sırasında kolayca özel tutum ve yönelim alabilirler. (Yüksel, 2004)

3.4 Verilerin Toplanması

Verileri toplama sürecinde “Sosyal Beceri Envanteri” için öncelikle Prof. Dr. Galip YÜKSEL’den ölçeğin kullanımı konusunda izin alınmıştır. Sonrasında Yüreğir İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü ve Yüreğir Kaymakamlığı’ndan araştırma izni alınmıştır. Envanter, “Kişisel Bilgi Formu” anketi ile birlikte “Google Formlar” aracılığıyla dijital ortama yüklendikten sonra çevrimiçi kanallar üzerinden okul psikolojik danışmanlarına ulaştırılmıştır. Gönüllülük esasına uygun davranılmış olup envanteri doldurarak bize geri dönüş sağlayan psikolojik danışmanların verileri üzerinden bulgular oluşturulmuştur.

3.5 Verilerin Çözümlemesi ve Analizi

Verilerin analizinde “SPSS” paket programı 27 sürümü kullanılmıştır. Envanterin tümünden ve alt ölçeklerinden alınan puanlar envanterin kendi hesaplama sistemiyle toplanmıştır. Elde edilen puanların analiz edilmesi ve çözümlemesi amacıyla istatistiksel tekniklerden ortalama, standart sapma, yüzde, t testi ve varyans analizi kullanılmıştır. Varyans analizi sonucunda istatistikî olarak anlamlı bir farklılık çıktı ise; bu farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek için Tukey HSD testi yapılmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde araştırma sorularına yanıt aramak için yapılan istatistiksel analizler ve bu analizlere ilişkin sonuçlar yer almaktadır.

Tablo.1 Sosyal Beceri Düzeylerinin Bağlı Olduğu Değişkenler İçin Frekans Tablosu

Değişken	Grup	N	%
Cinsiyet	Erkek	26	25,7
	Kadın	75	74,3
Kademe	Anaokulu	7	6,9
	İlkokul	33	32,7
	Ortaokul	27	26,7
	Lise	34	33,7
Medeni Durum	Evli	54	53,5
	Bekar	47	46,5
Mesleki Kıdem	0-5	22	21,8
	6-10	23	22,8
	11-15	34	33,7
	16-20	11	10,9
	20 üzeri	11	10,9

Tablo 1’de görüldüğü üzere 101 kişilik örneklem grubu 75 kadın (%74,3) ve 26 erkek (%25,7) bireyden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan bireylerin 7’si (%6,9) anaokulu, 33’ü (%32,7) ilkokul, 27’si (%26,7) ortaokul ve 34’ü (%33,7) lise kademesinde görev yapmaktadır. Medeni durumlarına bakıldığında 54’ünün (%53,5) evli ve 47’sinin (%46,5) bekâr olduğu görülmektedir. Aynı zamanda meslekte geçirdikleri yıl değişkenine bakılmış olup 22’sinin (%21,8) 0-5 yıl arasında, 23’ünün (%22,8) 6-10 yıl arasında, 34’ünün (%33,7) 11-15 yıl arasında, 11’inin (%10,9) 16-20 yıl arasında görev yaptığı ve diğer 11 kişinin de (%10,9) 20 yıldan uzun süredir görev yaptıkları görülmüştür.

4.1. Betimsel İstatistiklere İlişkin Bulgular

Tablo 2. Sosyal Beceri Envanteri ve Sosyal Beceri Envanterinin Alt Boyutlarından Alınan Puanların Betimsel İstatistik Sonuçları

Değişken	N	Mod	Ortalama	Medyan	Ss	Çarpıklık	Basıklık
Sosyal Beceri	101	309	285.08	283.00	26.19	.074	-.509
Duyuşsal Anlatımcılık	101	44	45.79	45.00	6.21	.056	-.114

Duyuşsal Duyarlılık	101	58	50.83	50.00	7.58	-.097	-.358
Duyuşsal Kontrol	101	43	41.70	41.00	8.29	.446	.429
Sosyal Anlatımcılık	101	36	46.63	45.00	9.88	.063	-.485
Sosyal Duyarlılık	101	45	44.47	44.00	9.40	.656	.174
Sosyal Kontrol	101	60	55.65	57.00	8.52	-.537	.476

Tablo 2’de sosyal beceri ve sosyal becerinin alt boyutlarına ait aritmetik ortalama, mod, medyan, standart sapma, çarpıklık ve basıklık katsayıları ifade edilmiştir. Aritmetik ortalama, mod ve medyan değerlerin birbirine yakın olması ve bütün değişkenlerin çarpıklık ve basıklık katsayılarının ± 1 aralığında olması ölçek sonuçlarının normal dağılım gösterdiği şeklinde yorumlanabilir (Büyüköztürk, 2021). Normallik varsayımlarının karşılandığı görülmesinin ardından araştırmada parametrik testler kullanılmıştır.

4.2. Sosyal Becerilere İlişkin Puanların Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi

Sosyal beceri puanlarının cinsiyete ve medeni duruma göre farklılaşma durumunu incelemek için gerçekleştirilen İlişkisiz Örneklem T-Testi sonuçları Tablo 3 ve Tablo 4’te; çalışılan okul/kurum, ve mesleki kıdeme göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek için gerçekleştirilen İlişkisiz Örneklem İçin Tek Faktörlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 5 ve Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 3. Sosyal Beceri Puanlarının Cinsiyete Göre T- Testi Sonuçları

Değişken	Grup	N	($\bar{X}$)	S	T	p
Sosyal Beceri	Kadın	75	284.93	25.506	-.095	.925
	Erkek	26	285.50	28.607		
Duyuşsal Anlatımcılık	Kadın	75	46.52	6.13	.144	.045*
	Erkek	26	43.69	6.07		
Duyuşsal Duyarlılık	Kadın	75	50.84	7.72	.019	.985
	Erkek	26	50.81	7.31		
Duyuşsal Kontrol	Kadın	75	40.48	7.51	-2.590	.011*
	Erkek	26	45.26	9.50		
Sosyal Anlatımcılık	Kadın	75	46.31	9.76	-.563	.575
	Erkek	26	47.58	10.36		
Sosyal Duyarlılık	Kadın	75	45.21	9.81	1.363	.176
	Erkek	26	42.31	7.90		
Sosyal Kontrol	Kadın	75	55.57	8.26	-.160	.873
	Erkek	26	55.88	9.41		

*p<.05

Tablo3’te görüldüğü üzere sosyal beceri ve sosyal becerinin alt boyutlarının cinsiyete göre farklılaşma durumunu görebilmek için ilişkisiz örneklem için T-testi yapılmıştır.

Analiz sonucuna göre katılımcılarının sosyal beceri puanları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($t_{(99)} = -.095$, $p > .05$). Duyuşsal anlatımcılık alt boyutu puanlarının ise cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir ($t_{(99)} = .144$, $p < .05$). Kadınların duyuşsal anlatımcılık puanları ($\bar{X}=46.52$) erkeklerin duyuşsal anlatımcılık puanlarından ($\bar{X}=43.69$) daha yüksektir. Katılımcılarının duyuşsal duyarlılık alt boyut puanları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($t_{(99)} = .019$, $p > .05$). Duyuşsal kontrol alt boyutu puanlarının ise cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir ($t_{(99)} = -2.590$, $p < .05$). Erkeklerin duyuşsal kontrol puanları ($\bar{X}=45.26$) kadınların duyuşsal kontrol puanlarından ($\bar{X}=40.48$) daha yüksektir. Katılımcıların sosyal anlatımcılık ($t_{(99)} = -.563$, $p > .05$), sosyal duyarlılık ($t_{(99)} = 1.363$, $p > .05$) ve sosyal kontrol ($t_{(99)} = -.160$, $p > .05$), alt boyutlarından aldıkları puanlar cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Tablo 4. Sosyal Beceri Puanlarının Medeni Duruma Göre T- Testi Sonuçları

Değişken	Grup	N	($\bar{X}$)	S	t	p
Sosyal Beceri	Evli	54	286.83	26.966	.720	.473
	Bekar	47	283.06	25.414		
Duyuşsal Anlatımcılık	Evli	54	44.81	6.26	-1.711	.090
	Bekar	47	46.91	6.03		
Duyuşsal Duyarlılık	Evli	54	52.07	7.95	1.785	.077
	Bekar	47	49.40	6.93		
Duyuşsal Kontrol	Evli	54	42.28	8.94	.745	.458
	Bekar	47	41.04	7.51		
Sosyal Anlatımcılık	Evli	54	46.72	10.28	.096	.924
	Bekar	47	46.53	9.51		
Sosyal Duyarlılık	Evli	54	44.80	9.93	.377	.707
	Bekar	47	44.09	8.86		
Sosyal Kontrol	Evli	54	56.15	8.56	.623	.534
	Bekar	47	55.09	8.54		

* $p < .05$

Tablo4’de görüldüğü üzere sosyal beceri ve sosyal becerinin alt boyutlarının medeni duruma göre farklılaşma durumunu görebilmek için ilişkisiz örneklemeler için T-testi yapılmıştır. Katılımcıların sosyal beceri puanları medeni duruma göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($t_{(99)} = .720$, $p > .05$). Katılımcıların sosyal becerinin alt boyutlarından aldıkları puanlara bakıldığında da duyuşsal anlatımcılık ($t_{(99)} = -1.711$, $p > .05$), duyuşsal duyarlılık ($t_{(99)} = 1.785$, $p > .05$), duyuşsal kontrol ($t_{(99)} = .745$, $p > .05$), sosyal anlatımcılık ($t_{(99)} = .096$, $p > .05$), sosyal duyarlılık ($t_{(99)} = .377$, $p > .05$) ve sosyal kontrol ($t_{(99)} = .623$, $p > .05$) alt boyutlarından aldıkları puanların medeni duruma göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir.

Tablo 5. Sosyal Beceri Puanlarının Çalışılan Okul/Kuruma Göre Betimsel İstatistikleri

	Çalışılan Okul/Kurum	N	($\bar{X}$)	Ss
Sosyal Beceri	Anaokulu	7	276.57	18.82
	İlkokul	33	287.33	27.14
	Ortaokul	27	285.52	25.25
	Lise	34	284.29	27.88
	Toplam	101	285.08	26.19
Duyuşsal Anlatımcılık	Anaokulu	7	45.86	6.36
	İlkokul	33	46.12	6.80
	Ortaokul	27	46.19	6.55
	Lise	34	45.15	5.51
	Toplam	101	45.79	6.21
Duyuşsal Duyarlılık	Anaokulu	7	45.57	4.58
	İlkokul	33	50.48	7.60
	Ortaokul	27	50.41	7.15
	Lise	34	51.76	8.51
	Toplam	101	50.83	7.58
Duyuşsal Kontrol	Anaokulu	7	36.00	5.77
	İlkokul	33	44.03	7.22
	Ortaokul	27	42.44	8.90
	Lise	34	40.03	8.58
	Toplam	101	41.70	8.29
Sosyal Anlatımcılık	Anaokulu	7	45.57	8.72
	İlkokul	33	46.39	10.81
	Ortaokul	27	47.00	9.92
	Lise	34	46.79	9.53
	Toplam	101	46.63	9.88
Sosyal Duyarlılık	Anaokulu	7	43.57	8.10
	İlkokul	33	43.82	8.51
	Ortaokul	27	44.70	10.18
	Lise	34	45.09	10.16
	Toplam	101	44.47	9.40
Sosyal Kontrol	Anaokulu	7	56.00	9.82
	İlkokul	33	56.48	9.13
	Ortaokul	27	54.78	7.89
	Lise	34	55.47	8.45
	Toplam	101	55.65	8.52

Tablo5’de görüldüğü gibi çalışılan okul/kuruma göre araştırmaya katılan birey sayısı, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir.

Tablo 6. Sosyal Beceri Puanlarının Çalışılan Okul/Kuruma Göre Anova Sonuçları

Değişken	Varyansın Kaynağı	K.T	Sd	K.O	F	P	Fark
Sosyal Beceri	Gruplar Arası	700.519	3	233.506	.334	.801	-
	Gruplar İçi	67906.847	97	700.071			
	Toplam	68607.366	100				
Duyuşsal Anlatımcılık	Gruplar Arası	21.923	3	7.308	.185	.907	-
	Gruplar İçi	3838.711	97	39.574			
	Toplam	3860.634	100				
Duyuşsal Duyarlılık	Gruplar Arası	49.546	3	16.515	.281	.839	-
	Gruplar İçi	5692.593	97	58.687			
	Toplam	5742.139	100				
Duyuşsal Kontrol	Gruplar Arası	516.482	3	172.161	2.629	.055	-
	Gruplar İçi	6352.607	97	65.491			
	Toplam	6869.089	100				
Sosyal Anlatımcılık	Gruplar Arası	14.294	3	4.765	.047	.986	-
	Gruplar İçi	9751.152	97	100.527			
	Toplam	9765.446	100				
Sosyal Duyarlılık	Gruplar Arası	34.140	3	11.380	.125	.945	-
	Gruplar İçi	8808.988	97	90.814			
	Toplam	8843.129	100				
Sosyal Kontrol	Gruplar Arası	45.492	3	15.164	.204	.894	-
	Gruplar İçi	7217.380	97	74.406			
	Toplam	7262.871	100				

Tablo 6’da görüldüğü üzere sosyal beceri ve sosyal becerinin alt boyutlarının çalışılan okul/ kuruma göre farklılaşma durumunu görebilmek için İlişkisiz Örneklemeler İçin Tek Faktörlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmıştır. Katılımcıların sosyal beceri puanları çalışılan okul/ kuruma göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($F_{(3,97)}=.334, p>.05$).

Katılımcıların sosyal becerinin alt boyutlarından aldıkları puanlara bakıldığında da duyuşsal anlatımcılık ($F_{(3,97)}=.185, p>.05$), duyuşsal duyarlılık ($F_{(3,97)}=.281, p>.05$), duyuşsal kontrol ($F_{(3,97)}=2.629, p>.05$), sosyal anlatımcılık ($F_{(3,97)}=.047, p>.05$), sosyal duyarlılık ($F_{(3,97)}=.125, p>.05$), ve sosyal kontrol ($F_{(3,97)}=.204, p>.05$) alt boyutlarından aldıkları puanların çalışılan okul/ kuruma göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir.

Tablo 7. Sosyal Beceri Puanlarının Mesleki Kıdeme Göre Betimsel İstatistikleri

	Mesleki Kıdem	N	($\bar{X}$)	Ss
Sosyal Beceri	0-5	22	280.32	22.54
	6-10	23	290.61	26.69
	11-15	34	282.26	26.91
	16-20	11	294.45	27.94
	20 ve üstü	11	282.36	28.36
	Toplam	101	285.08	26.19
Duyuşsal Anlatımcılık	0-5	22	44.86	6.96
	6-10	23	47.04	5.44
	11-15	34	45.62	6.52
	16-20	11	45.36	6.38
	20 ve üstü	11	46.00	5.71
	Toplam	101	45.79	6.21
Duyuşsal Duyarlılık	0-5	22	49.45	6.62
	6-10	23	51.39	6.11
	11-15	34	49.88	7.35
	16-20	11	54.64	9.82
	20 ve üstü	11	51.55	10.03
	Toplam	101	50.83	7.58
Duyuşsal Kontrol	0-5	22	42.36	9.64
	6-10	23	43.17	9.28
	11-15	34	41.09	7.45
	16-20	11	38.36	7.42
	20 ve üstü	11	42.55	6.59
	Toplam	101	41.70	8.28
Sosyal Anlatımcılık	0-5	22	44.32	9.44
	6-10	23	48.70	10.30
	11-15	34	46.94	10.28
	16-20	11	48.36	9.22
	20 ve üstü	11	44.27	9.53
	Toplam	101	46.63	9.88
Sosyal Duyarlılık	0-5	22	48.86	9.93
	6-10	23	43.96	9.00
	11-15	34	41.53	7.80
	16-20	11	50.00	11.42
	20 ve üstü	11	40.27	6.51
	Toplam	101	44.47	9.40
Sosyal Kontrol	0-5	22	50.45	9.50
	6-10	23	56.35	8.81
	11-15	34	57.21	7.19
	16-20	11	57.73	8.10
	20 ve üstü	11	57.73	7.20
	Toplam	101	55.65	8.52

Tablo7’de görüldüğü gibi mesleki kıdeme göre araştırmaya katılan birey sayısı, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir.

Tablo 8. Sosyal Beceri Puanlarının Mesleki Kıdeme Göre Anova Sonuçları

Değişken	Varyansın Kaynağı	K.T	Sd	K.O	F	P	Fark
Sosyal Beceri	Gruplar Arası	2519.225	4	629.806	.915	.459	-
	Gruplar İçi	66088.141	96	688.418			
	Toplam	68607.366	100				
Duyuşsal Anlatımcılık	Gruplar Arası	58.511	4	14.628	.369	.830	-
	Gruplar İçi	3802.122	96	39.605			
	Toplam	3860.634	100				
Duyuşsal Duyarlılık	Gruplar Arası	244.404	4	61.101	1.067	.377	-
	Gruplar İçi	5497.735	96	57.268			
	Toplam	5742.139	100				
Duyuşsal Kontrol	Gruplar Arası	202.686	4	50.671	.730	.574	-
	Gruplar İçi	6666.403	96	69.442			
	Toplam	6869.089	100				
Sosyal Anlatımcılık	Gruplar Arası	313.194	4	78.298	.795	.531	-
	Gruplar İçi	9452.252	96	98.461			
	Toplam	9765.446	100				
Sosyal Duyarlılık	Gruplar Arası	1254.929	4	313.732	3.969	.005*	0-5 11-15
	Gruplar İçi	7588.200	96	79.044			
	Toplam	8843.129	100				
Sosyal Kontrol	Gruplar Arası	782.277	4	195.569	2.897	.026*	0-5 11-15
	Gruplar İçi	6480.594	96	67.506			
	Toplam	7262.871	100				

Tablo 8’de görüldüğü üzere sosyal beceri ve sosyal becerinin alt boyutlarının mesleki kıdeme göre farklılaşma durumunu görebilmek için İlişkisiz Örneklemeler İçin Tek Faktörlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmıştır. Katılımcıların sosyal beceri ($F_{(4,96)} = .915$, $p > .05$), duyuşsal anlatımcılık ($F_{(4,96)} = .369$, $p > .05$), duyuşsal duyarlılık ($F_{(4,96)} = 1.067$, $p > .05$), duyuşsal kontrol ($F_{(4,96)} = .730$, $p > .05$) ve sosyal anlatımcılık ($F_{(4,96)} = .795$, $p > .05$) puanlarının çalışılan mesleki kıdeme göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir.

Sosyal duyarlılık alt boyutu ile mesleki kıdem arasında ise anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($F_{(4,96)} = 3.969$, $p < .05$). Hangi gruplar arasında fark olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Tukey HSD testi sonucunda 0-5 yıl kıdeme sahip katılımcılar ile 11-15 yıl kıdeme sahip katılımcılar arasında farklılaşma olduğu görülmüştür. 0-5 yıl kıdeme ($\bar{X} = 48.86$) sahip katılımcıların sosyal duyarlılık puanlarının 11-15 yıl kıdeme ($\bar{X} = 41.53$) sahip katılımcıların puanlarından daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Yine Tablo6’ya bakıldığında sosyal kontrol alt boyutu ile mesleki kıdem arasında anlamlı bir fark olduğu

görülmektedir ($F_{(4,96)} = 2.897$, $p < .05$). Hangi gruplar arasında fark olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Tukey HSD testi sonucunda 0-5 yıl kıdeme sahip katılımcılar ile 11-15 yıl kıdeme sahip katılımcılar arasında farklılaşma olduğu görülmüştür. 11-15 yıl kıdeme ($\bar{X}=57.21$) sahip katılımcıların sosyal kontrol puanlarının 0-5 yıl kıdeme ($\bar{X}=50.45$) sahip katılımcıların puanlarından daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

TARTIŞMA

Bu bölümde yukarıda bahsedilen, araştırmada kullanılan ölçeklerden elde edilen bulgulara yönelik yorumlara yer verilmiştir. Öncelikle Sosyal Beceri Envanteri'nden alınan toplam puanlara, daha sonra alt ölçeklerden alınan puanlara ve ortalamalarına yer verilmiş olup Kişisel Bilgi Formu'nda yer alan değişkenlere göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir.

5.1 Psikolojik Danışmanların Envanterin Tümünden Aldıkları Puana İlişkin Bulguların Yorumu

Sosyal Beceri Envanteri'nin 90 sorudan oluşan 5li likert tipi cevaplama sistemi olan bir ölçek olduğu düşünüldüğünde alınacak en yüksek puanın 450 en düşük puanın 90 olduğu görülmektedir. Araştırmamız dahilinde Yüreğir'de görev yapan psikolojik danışmanların SBE toplam puan ortalamasının 285,08 olduğu görülmektedir. Bu puan testten alınabilecek ortalama puanın üzerinde olup iyi bir puan olarak değerlendirilebilir. Bununla birlikte “Kişisel Bilgi Formu” üzerinde yer alan cinsiyet, medeni durum, çalışılan kademe ve mesleki kıdem değişkenlerine yönelik olarak incelenmiş ancak bu değişkenler ile sosyal beceri toplam puanları arasında herhangi anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

5.2 Psikolojik Danışmanların Envanterin Duyuşsal Anlatımcılık Alt Ölçeğinden Aldıkları Puana İlişkin Bulguların Yorumu

Sosyal Beceri Envanteri'nde her bir alt ölçek 15 maddeden oluşmakta olup en yüksek 75 puan alınabilmektedir. Duyuşsal Anlatımcılık alt ölçeği için genel ortalama puanın 45,79 olduğu görülmektedir. Bu puanın alt ölçekten alınabilecek ortalama bir puan olduğu görülmektedir. Ancak, cinsiyet değişkenine baktığımızda erkek bireylerin ortalama puanı 43,69 iken kadın bireylerin ortalama puanının 46,52 olduğu ve $p < .05$ olduğu için anlamlı olarak farklılaştığını görebiliyoruz. Diğer bir deyişle kadınların erkeklere göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha cana yakın, enerjik, duygularını daha iyi ifade edebilen, sempatik ve kendine güvenen bireyler olduğunu söyleyebiliriz. Ancak medeni durum, çalışılan kademe ve mesleki kıdem değişkenlerine baktığımızda anlamlı bir farklılık bulunamadığını söyleyebiliriz.

5.3 Psikolojik Danışmanların Envanterin Duyuşsal Duyarlık Alt Ölçeğinden Aldıkları Puana İlişkin Bulguların Yorumu

Duyuşsal Duyarlık alt ölçeği için genel ortalama puanın 50,83 olduğu görülmektedir. Bu puanın alt ölçekten alınabilecek ortalama puandan daha yüksek olduğu söylenebilir. Diğer bir deyişle Yüreğir'de görev yapmakta olan psikolojik danışmanların duygusal mesajları anlama, diğer bireylerin duygusal hassasiyetlerinin farkında olma ve empati yapabilme becerilerinin yüksek olduğunu söyleyebiliriz. Cinsiyet, medeni durum, çalışılan kademe ve mesleki kıdem değişkenlerine göre bakıldığında ise kendi aralarında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

5.4 Psikolojik Danışmanların Envanterin Duyuşsal Kontrol Alt Ölçeğinden Aldıkları Puanla İlişkin Bulguların Yorumu

Duyuşsal Kontrol alt ölçeği için genel ortalama puanın 41,70 olduğu görülmektedir. Bu puanın alt ölçekten alınabilecek ortalama puandan bir derece daha düşük olduğu söylenebilir. Bu durumda ilçemiz psikolojik danışmanlarının genel itibariyle kendi duygularını düzenleme, kontrol etme veya maskeleye gibi becerilerinin çok yüksek olmadığını söyleyebiliriz. Ancak cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde, erkeklerin ortalama puanının 45,26 kadınların ortalama puanının ise 40,48 olduğu ve istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunduğu görülmüştür. Bu durumda erkeklerin duygularını düzenleme ve kontrol etme becerilerinin kadınlara göre daha yüksek olduğu yorumu yapılabilmektedir. Ancak diğer medeni durum, çalışılan kademe ve mesleki kıdem değişkenlerinde herhangi anlamlı bir fark görülemediği.

5.5 Psikolojik Danışmanların Envanterin Sosyal Anlatıcılık Alt Ölçeğinden Aldıkları Puanla İlişkin Bulguların Yorumu

Sosyal Anlatıcılık alt ölçeği için genel ortalama puanın 46,63 olduğu görülmektedir. Bu puanın alt ölçekten alınabilecek ortalama puana çok yakın bir puan olduğu söylenebilir. Araştırmamıza katılan psikolojik danışmanların iletişim başlatma ve sürdürme becerilerinin, dışadönüklük ve cana yakınlıklarının ortalama bir düzeyde olduğu yorumu yapılabilir. Aynı zamanda cinsiyet, medeni durum, çalışılan kademe ve mesleki kıdem değişkenlerine bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

5.6 Psikolojik Danışmanların Envanterin Sosyal Duyarlık Alt Ölçeğinden Aldıkları Puanla İlişkin Bulguların Yorumu

Sosyal Duyarlık alt ölçeği için genel ortalama puanın alınabilecek ortalama puana çok yakın olarak 44,47 olduğu görülmüştür. Bu durumda genel itibariyle psikolojik danışmanların sosyal duyarlık düzeylerinin, başkalarının verdiği sosyal mesajları anlama becerilerinin ve sosyal normlara uygun davranma eğilimlerinin ortalama düzeyde olduğu yorumu yapılabilmektedir. Cinsiyet, medeni durum ve çalışılan kademe değişkenlerine bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Ancak mesleki kıdem değişkenine göre bakıldığında belli bir farklılık olduğu görülmüştür. 0-5 yıl arası mesleki kıdemi olan psikolojik danışmanların ortalama puanının 48,86 olduğu, 11-15 yıl arası mesleki kıdemi olan psikolojik danışmanların ise ortalama puanının 41,53 olduğu görülmüştür. 0-5 yıl arası görev yapan psikolojik danışmanların istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksek bir sosyal duyarlık düzeyine sahip oldukları görülmüştür.

5.7 Psikolojik Danışmanların Envanterin Sosyal Kontrol Alt Ölçeğinden Aldıkları Puanla İlişkin Bulguların Yorumu

Sosyal Kontrol alt ölçeği için genel ortalama puanın 55,65 olduğu görülmüştür. Bu puanın alt ölçekten alınabilecek ortalama puana göre oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Bu durumda Yüreğir’de görev yapan psikolojik danışmanların sosyal becerilerini kontrol etme becerilerinin yüksek olduğu, durumların gerektirdiği sosyal normlara uygun şekilde davranabildikleri, sosyal etkileşimleri yönetme ve kontrol etme becerilerinin yüksek seviyede olduğu yorumu yapılabilmektedir. Cinsiyet, medeni durum ve çalışılan kademe değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülse de mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. 0-5 yıl arası mesleki kıdeme sahip olan psikolojik danışmanların bu alt ölçekten aldığı ortalama puan 50,45 olduğu, 11-15 yıl arası mesleki kıdeme sahip psikolojik danışmanların bu alt ölçekten aldığı ortalama puanın ise 57,21 olduğu görülmüş olup iki değer arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu durumda 11-15 yıl arası görev yapan psikolojik danışmanların 0-5 yıl arası görev yapan psikolojik danışmanlara istinaden daha yüksek sosyal kontrol becerilerinin olduğu yorumu yapılabilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bulgulara geniş bir pencereden baktığımızda Yüreğir ilçesinde çeşitli kademelerde görev yapmakta olan psikolojik danışmanların genel olarak sosyal beceri düzeylerinin yüksek olduğunu söyleyebiliriz. Buna göre psikolojik danışmanlar iletişim başlatma ve sürdürme becerisi yüksek, kendinden emin, sempatik ve cana yakın, empati becerisi yüksek, çeşitli sosyal durumlara kolayca ayak uydurabilen kişilerdir diyebiliriz. Elbette bireysel farklılıkların olduğunu unutmamak gerekmektedir.

Araştırmanın amacı Yüreğir ilçesinde görev yapmakta olan psikolojik danışmanların 2024 – 2025 Eğitim Öğretim Yılı rehberlik hizmetleri genel hedefi olan “Sosyal Duygusal Beceriler” konusu paralelinde sosyal beceri düzeylerini öğrenmekti. Bu durumda, bu konuyu okullarında öğrencileriyle birlikte çalışacak olan psikolojik danışmanların genel olarak konuya hakim oldukları, kendi hayatlarında uygulayabildikleri, öğrencilere rol model olabilecekleri ve beceriyi öğrencilere kazandırma konusunda daha aktif olabilecekleri ön görülmektedir.

Ayrıca bulgulara baktığımızda Duyuşsal Kontrol alt ölçeğinden alınan ortalama puanın istatistiksel olarak anlamlı olmasa da testten alınabilecek ortalama puanın biraz daha aşağısında olduğu görülmüştür. Bu durumda psikolojik danışmanların güçlü duygularını kontrol etmekte ve duruma uygun duygusal tepkiler vermekte zorluklar yaşadıkları yorumunu yapabiliriz. Duygularını Tanıma ve Duygu Düzenleme gibi konularda hizmet içi eğitim veya seminerler düzenlenerek bu becerilerin geliştirilmesi sağlanabilir.

Bu araştırmada Yüreğir ilçesinde görev yapan psikolojik danışmanların sosyal beceri düzeyleri betimlenmeye çalışılmıştır. Araştırmanın daha kapsamlı bir şekilde ilde ve hatta tüm ülke çapında görev yapmakta olan psikolojik danışmanlar dâhil edilerek yapılması daha kapsamlı ve verimli sonuçlar elde edilmesine olanak sağlayabilir. Ayrıca, okullarda öğrenci ile öncelikli olarak psikolojik danışmanlar bu çalışmaları yürütüyor olsa da, diğer paydaşların, -sınıf rehber öğretmenleri, idareciler veya veliler gibi- sosyal beceri düzeylerinin belirlenmesi ve eksiklerin tespit edilerek giderilmeye çalışılması öğrencilerin yüksek yararına olacaktır.

Literatürde bundan sonraki yapılacak çalışmalar için önerebileceğimiz bir diğer unsur da değişkenlerin çeşitlendirilmesi olabilir. Bu araştırmada kullanılan cinsiyet, medeni durum, çalışılan kademe ve mesleki kıdem haricinde, sosyo-ekonomik durum, sağlık durumu vb. daha çeşitli değişkenler incelenebilir. Ayrıca sosyal beceri düzeyinin, psikolojik sağlamlık, özsaygı, bilişsel esneklik gibi diğer konular ile ilişkisi incelenebilir.

KAYNAKÇA

- Avşar, Z. (2004). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Sosyal Beceri Düzeyleri, Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Bacanlı, H. (2014). Sosyal Beceri Eğitimi, Pegem Akademi, Ankara.
- Canpolat, M. (2017). Sosyal Beceri Eğitiminin Psikolojik Danışman Adaylarının Sosyal Beceri Ve Psikolojik İyi Olma Düzeylerine Etkisi, Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Carole M. Ogilvy (1994). Social Skills Training with Children and Adolescents: a review of the evidence on effectiveness, Educational Psychology, 14:1, 73-83
- Cenkseven Önder, F. Ve Demir, S. (2024). Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri Kitapçığı, Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Dalkıran, O., Aslan, C., Gezer, E., Vardar, T. (2016). Sporcu Ve Sedanter Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması. Mehmet Akif Ersoy University Journal of Social Sciences Institute, 1(13), 224-230.
- Dereli, E. (2008). Çocuklar İçin Sosyal Beceri Eğitim Programının 6 Yaş Çocukların Sosyal Problem Çözme Becerilerine Etkisi, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Girgin, G., Çetingöz, D., & Vural, D. E. (2011). Öğretmen Adaylarının Sosyal Beceri Düzeylerinin İncelenmesi. Journal of Theoretical Educational Science, 4(1).
- Riggio, E.R. (1986). Assesment Of Basic Social Skills, Journal of Personality and Social Psychology, Vol. 51, No.3, 649-660
- Şenol, E. (2015). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği ile Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeylerinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- Yüksel, G. (1997). Sosyal Beceri Eğitiminin Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeyine Etkisi, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yüksel, G. (2004). Sosyal Beceri Envanteri, Ankara. Asıl Yayınevi.

EKLER

Kişisel Bilgi Formu

Sevgili Psikolojik Danışmanlar,

Yüreğir Rehberlik ve Araştırma Merkezi olarak ilçemizde psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin iyileştirilmesi kapsamında bu araştırma gerçekleştirilmektedir. Bu araştırmada sizlerden elde edilecek veriler Yüreğir Rehberlik ve Araştırma Merkezi - Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri bölümü tarafından yürütülen araştırma geliştirme çalışmasında kullanılacaktır. Aşağıda yer alan sorularla sizlerden bilgi toplanması amaçlanmaktadır. Soruları okuyup size uygun olan "bir" seçeneği işaretlemeniz gerekmektedir. Soruların doğru ve yanlış cevabı olmadığını hatırlatmak isteriz. Size en uygun olanı işaretleyiniz. Sorulara vereceğiniz yanıtlar gizli kalacaktır ve araştırma geliştirme çalışması dışında herhangi bir yerde kullanılmayacaktır. Çalışmaya katılımda gönüllülük esastır. Verdiğiniz destek için teşekkür ederiz.

Cinsiyetiniz?

Kadın ☐

Erkek ☐

Medeni Durumunuz?

Evli ☐

Bekar ☐

Çalıştığınız Kademe?

Anaokulu ☐

İlkokul ☐

Ortaokul ☐

Lise ☐

Mesleki Kıdeminiz?

0-5 ☐

6-10 ☐

11-15 ☐

16-20 ☐

20 ve üzeri ☐

SOSYAL BECERİ ENVANTERİ (KENDİNİ TANIMLAMA ENVANTERİ)

Aşağıda bir tutum ve davranış ifade eden 90 madde verilmiştir. Bu ifadelerden sisiz durumunuza en doğru şekilde yansıtacak olan seçeneğe karar veriniz. Yanıtlarınızı aşağıdaki ölçeğe göre değerlendiriniz.		Tamamen Benim Gibi	Oldukça Benim Gibi	Benim Gibi	Biraz Benim Gibi	Hiç Benim Gibi Değil
1	Üzüntülü ve mutsuz olduğum zaman başkalarının bunu anlaması zordur.					
2	İnsanlar konuşurken onların hareketlerini izlemeye de onları dinlediğim kadar zaman ayırıyorum.					
3	Sevmediğim insanlara karşı olan duygularımı ne kadar saklamaya çalışırsam da onlar sevmediğimi anlarlar.					
4	Arkadaşların bir araya geldiği eğlence toplantıları düzenlemekten hoşlanırım.					
5	Başkaları tarafından eleştirilmek veya azarlanmak beni pek rahatsız etmez.					
6	Genç-yaşlı zengin ve yoksul her türlü insanla birlikte kendimi rahat hissedirim.					
7	Pek çok insandan daha hızlı konuşurum.					
8	Çok az insan benim kadar duyarlı ve anlayışlıdır.					
9	Komik bir hikâye anlattığımda ya da şaka yaptığım da çoğunlukla kendimi gülmekten alkoymam.					
10	İnsanların beni iyice tanımaları çok zaman alır.					
11	Benim zevk ve üzüntümün en büyük kaynağı diğer insanlardır.					
12	Bir grup arkadaşım ile birlikte olduğum zaman genellikle grubun sözcüsü olurum					
13	Mutsuz olduğum zaman çevremdekileri de mutsuz yapma eğilimim vardır.					
14	Toplantılarda her hangi birisi bana ilgi duyduğu zaman bunu hemen fark edebilirim.					
15	İnsanlar sıkıldığını yüz ifademden her zaman fark edebilirler					
16	Sosyal olmaktan hoşlanırım.					
17	Politik bir tartışmada tartışan kişileri gözlemek ve görüşlerini analiz etmekten ziyade tartışmada bizzat yer almayı tercih ederim.					
18	Kişisel bir şey hakkında konuşurken karşımdakilerin yüzüne bakmakta bazen zorluk çekerim.					
19	Bakışlarımın anlamlı olduğu söylenir.					
20	İnsan davranışlarının nedenlerini öğrenmek isterim.					
21	Duygularımı kontrol etmede çok başarılı sayılmam.					
22	Çok sayıda insanla bir arada çalışmayı gerektiren işlerini tercih ederim.					
23	Çevremdeki insanların psikolojik durumlarından büyük ölçüde etkilenirim.					
24	Önceden hazırlanmış bir konuşmayı yapmakta pek başarılı değilimdir.					
25	Başka insanlara dokunmaktan genellikle rahatsız olurum.					

26	Başkaları ile olan ilişkileri izleyerek bir insanın karakterini kolayca anlaya bilirim.					
27	Gerçek hislerimi hemen hemen herkesten gizleyebilirim.					
28	Arkadaşların bir araya geldiği eğlence toplantılarına her zaman katılırım.					
29	Bazı ortamlarda doğru şeyleri yaptığımdan veya söylediğimden endişe ederim.					
30	Kalabalık bir insan grubu önünde konuşmak benim için çok zordur.					
31	Sık sık yüksek sesle gülerim.					
32	Ne kadar saklamaya çalışsalar da, insanların gerçek düşüncelerini genellikle bilirim.					
33	Arkadaşlarım beni güldürmeye veya gülümsetmeye çalışsalar bile ciddiyetimi koruya bilirim.					
34	Kendimi yabancılara tanıtırken genellikle ilk adımı ben atarım.					
35	Bazen arkadaşlarım bana söylediklerini sanki çok kişisel olarak alıyorum.					
36	Bir grup içerisinde olduğum zaman konuşacağım doğru şeyleri seçmede güçlük çekiyorum.					
37	Arkadaşlarıma ve aileme onların beni nasıl kızdırdıklarını veya üzdüklerini anlatmada güçlük çekiyorum.					
38	Bir insanla ilk karşılaşmamdan sonra onun karakterini tam olarak anlayabilirim.					
39	Duygularımı kontrol etmek benim için oldukça zordur.					
40	Karşılıklı konuşmalarda genellikle ilk adımı ben atarım.					
41	Hareketlerin hakkında başkalarının ne düşündükleri benim için çok fazla önem taşımaz.					
42	Grup tartışmalarını yöneltmede genellikle çok başarılıyım.					
43	Yüz ifadem genellikle tarafsızdır.					
44	Hayatımdaki en büyük zevklerimden biri diğer insanlarla birlikte olmamdır.					
45	Üzgün olsam bile soğukkanlılığımı korumakta oldukça başarılıyım.					
46	Bir hikâye anlatırken konunun anlaşılması için genellikle pek çok el kol hareketi yaparım.					
47	Genellikle insanlara söylediklerimin yanlış anlaşılacağından kaygılanırım.					
48	Genellikle sosyal düzeyi benimkinden farklı olan insanlarla birlikte bulunmaktan rahatsız olurum.					
49	Kırgınlığımı çok seyrek gösteririm.					
50	Kendilerini olduğundan farklı gösterenleri, karşılaştığım ilk andan itibaren tespit edebilirim.					
51	Grupla birlikte iken genellikle fikirlerimi ve davranışlarımı gruba adapte ederim.					
52	Tartışmalarda konuşmaların büyük bir kısmını ben üstlenirim.					
53	Büyürken ailem daima iyi davranışların önemini vurgulamıştır.					
54	Arkadaşların bir araya geldiği eğlence toplantılarında başkaları ile kaynaşmakta pek başarılı değilim.					
55	Arkadaşlarımla konuşurken onlara sık sık dokunurum.					
56	Başka insanların sorunlarını bana anlatmalarından nefret ederim.					
57	Sinirli olduğum zaman bu durumumu başkalarından çok iyi bir şekilde saklayabilirim.					

58	Toplantılarda çok çeşitli insanlarla konuşmaktan hoşlanırım.					
59	Herhangi birinin bana gülümsemesinden veya surat asmasından çok etkilenirim.					
60	Birçok önemli kişinin katıldığı toplantılarda kendimi dışlanmış hissedirim.					
61	Durgun geçen bir toplantıyı neşelendirebilirim.					
62	Üzüntülü filmlerde bazen ağlarım.					
63	Sosyal etkinliklerde hiç eğlenmesem bile kendimi çok iyi vakit geçiriyormuş gibi gösterebilirim.					
64	Kendimi yalnız biri olarak görüyorum.					
65	Eleştirilere çok duyarlıyım.					
66	Farklı öz geçmişe sahip insanların çevremde rahatsız olduklarını ara sıra fark etmişimdir.					
67	İlgi odağı olmaktan nefret ederim.					
68	Üzüntülü bir insanı rahatlatmak için kolaylıkla dokunup kucaklayabilirim.					
69	Güçlü bir duygumu, pek saklayamam.					
70	Kalabalık toplantılara katılmaktan ve yeni insanlarla tanışmaktan zevk alırım.					
71	Başka insanların beni sevmesine çok önem veririm.					
72	Bir yabancı ile konuşmaya başlarken bazen yanlış şeyler söylerim.					
73	Duygu ve heyecanlarımı çok seyrek gösteririm.					
74	Başka insanları seyretmek için saatler harcarım.					
75	Gerçekten kendimi mutlu hissediyorken bile kolaylıkla üzgünmüş gibi gösterebilirim.					
76	Tanımadığım birileri benimle konuşmadıkça onlarla konuşmam mümkün değildir.					
77	Eğer bir başkasının bana baktığını düşüncesine kapılırsam huzursuz olurum.					
78	Gruplarda genellikle lider olarak seçilirim.					
79	Arkadaşlarım bazen bana çok konuştuğumu söylerler.					
80	Çoğunlukla duyarlı ve anlayışlı bir insan olduğum söylenir.					
81	Duygularımı saklamaya çalışsam bile insanlar bunu her zaman anlayabilirler.					
82	Arkadaşların bir araya geldiği eğlence toplantılarında toplantının yıldızı olma eğilimindeyim.					
83	Başkalarının üzerinde bıraktığım etki ile genellikle meşgul olurum.					
84	Sosyal ortamlarda genellikle kendimi beceriksiz bulurum.					
85	Kızgın olduğum zaman asla bağırıp çağırmam.					
86	Arkadaşlarım kızgın ve sinirli oldukları zaman onları sakinleştirmem için beni ararlar.					
87	Bir önceki dakika mutlu ve bir sonraki dakika üzgün görülmeye kolaylıkla başarabilirim.					
88	Herhangi bir konu üzerinde saatlerce konuşabilirim.					
89	Sık sık başkalarının benim hakkında ne düşündükleriyle meşgul olurum.					
90	Her türlü sosyal ortama kolaylıkla uyum sağlayabilirim.					